

**U C H W A Ł A NR XI/91/16
RADY GMINY OSIECK
z dnia 29 lutego 2016 r.**

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny
w Gminie Osieck na lata 2016 - 2018**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015r., poz. 1515) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2015r., poz. 332 ze zm.) Rada Gminy w Osiecku uchwała, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Osieck na lata 2016 – 2018 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Osieck.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Adam Kowalski

**GMINNY PROGRAM
WPIERANIA RODZINY W GMINIE OSIECK
NA LATA 2016 – 2018**

OSIECK, luty 2016

1. WSTĘP

Rodzina to podstawowa grupa społeczna, w której kształtuje się tożsamość i postawa młodego pokolenia. To właśnie w niej dziecku przekazywane są i wpajane normy, wartości, wzorce osobowe. Rodzina kształtuje osobowość młodego pokolenia i przygotowuje do pełnienia ról społecznych. Rodzice czy opiekunowie są wzorem dla dzieci. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy nimi, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji, na którą składa się między innymi ubóstwo, długotrwałe bezrobocie, przemoc w rodzinie, uzależnienia, niewydolność w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań. Role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi.

Długotrwałe przebywanie rodziny w sytuacji kryzysowej może spowodować całkowite zerwanie więzi rodzinnych i umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej. Mając na względzie fakt, że rodzina biologiczna jest najbardziej sprzyjającą w prawidłowym rozwoju dziecka należy zadbać o to, aby ono jak najdłużej w niej pozostało. Należy podjąć pracę z rodziną w jej najbliższym otoczeniu i w różnorodnych formach środowiskowych bez odrywania dziecka od rodziny. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zasadę pomocniczości.

Działania władz państwowych i samorządowych na rzecz rodziny określa ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która nakłada na gminę obowiązek opracowania i realizacji 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Należy podkreślić, że wspieranie rodziny wpływa na wzmocnienie społeczności lokalnej. W rodzinie bowiem dorastają kolejne pokolenia, które w przyszłości będą tworzyć lokalne społeczeństwo i wpływać na tempo jego rozwoju.

2. DIAGNOZA ŚRADOWISKA I PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Punktem wyjścia do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Osieck na lata 2016 – 2018 jest analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Osiecku oraz analiza społeczna zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Osieck na lata 2006 – 2015. Dla potrzeb w/w programu zebrano informacje na temat: liczby mieszkańców, liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych oraz Funduszu Alimentacyjnego, liczby młodzieży i dzieci, liczby dzieci z terenu Gminy Osieck umieszczonych w pieczy zastępczej.

Gmina Osieck jest małą gminą wiejską w powiecie otwockim z niskimi dochodami budżetowymi.

Według danych ewidencji ludności w Urzędzie Gminy w Osiecku na koniec 2015 r. ludność gminy liczyła 3 604 osoby. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje tabela Nr 1.

Tabela Nr 1 Podstawowe dane demograficzne

	Stan na dzień	Stan na dzień	Stan na dzień
	31.12.2013 r.	31.12.2014 r.	31.12.2015 r.
Ludności ogółem	3 561	3 573	3 604
w tym			
mężczyźni	1 750	1 757	1 759
kobiet	1 811	1 816	1 845

Źródło: Opracowanie własne – dane z Urzędu Stanu Cywilnego w Osiecku

Z analizy danych zawartych w powyższej tabeli wynika, że na przełomie trzech ostatnich lat wzrosła liczba mieszkańców naszej gminy i utrzymuje się przewaga liczebna kobiet.

Statystykę mieszkańców według wieku na przestrzeni lat 2013–2015 przedstawia tabela Nr 2.

Tabela Nr 2 Statystyka mieszkańców według wieku

	Stan na dzień	% do ogółu mieszkańców	Stan na dzień	% do ogółu mieszkańców	Stan na dzień	% do ogółu mieszkańców
	31.12.2013r.		31.12.2014r.		31.12.2015r.	
Ludności ogółem w tym	3 561	100	3 573	100	3 604	100
wiek przedprodukcyjny 0 – 18	755	21,20	759	21,24	774	21,47
wiek produkcyjny 19 – 65	2 197	61,70	2 189	61,27	2 203	61,13
wiek poprodukcyjny 60 r. ż. i > 65 r. ż.	609	17,10	625	17,49	627	17,40

Zródło: Opracowanie własne – dane z Urzędu Stanu Cywilnego w Osiecku

Analizując powyższe dane można zauważyć niewielki wzrost liczby ludności we wszystkich grupach wiekowych, a zwłaszcza w wieku przedprodukcyjnym. W procentowym udziale poszczególnych grup wiekowych do ogółu populacji tylko w wieku przedprodukcyjnym jest wzrost, w pozostałych dwóch grupach obserwujemy spadek.

Większość zadań z zakresu polityki społecznej na szczeblu gminy realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Osiecku. Ośrodek ma na celu wspieranie osób i rodzin w przewyciężaniu trudnych sytuacji życiowych poprzez pobudzanie ich potencjału i aktywności, a także ukierunkowywanie na rozwiązywanie problemów oraz rozwój. Realizując swoje zadania o właściwe przepisy prawne dotyczące zadań m. in. z zakresu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, pomocy materialnej dla uczniów, wychowania w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi, przeciwdziałania narkomanii, Karty Dużej Rodziny.

Każdego roku ze wsparcia Ośrodka korzysta ponad 100 rodzin.

Tabela Nr 3 Liczba rodzin objętych pomocą społeczną

Liczba rodzin objętych:	Rok		
	2013	2014	2015
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych	86	94	72
w tym			
świadczenia pieniężne	74	87	53
świadczenia niepieniężne	32	23	29
Praca socjalna	73	71	79
w tym			
wyłącznie praca socjalna	14	19	35
Razem	100	113	107

Zródło: Opracowanie własne – na podstawie sprawozdań MPiPS-03 za lata 2013 – 2015

Z analizy danych wynika, że po wzroście liczby rodzin otrzymujących świadczenia z pomocy społecznej w 2014 r., obserwuje się tendencję spadkową ogólnej liczby rodzin korzystających ze wsparcia w kolejnym roku. Z jednej strony wynika to z poprawy sytuacji rodzin, z drugiej zaś z rozwijania nowych form pomocy. Odnotowano m. in. znaczny wzrost liczby rodzin otrzymujących pomoc w postaci pracy socjalnej.

Analizując liczebność członków rodziny, największą grupę objętą pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Osiecku stanowią jednoosobowe gospodarstwa domowe, natomiast pod względem liczebności dzieci, rodziny z modelem 2+1 oraz 2+2. Szczegółowe dane przedstawiają poniższe tabele.

Tabela Nr 4 Typy rodzin objętych pomocą społeczną

Wyszczególnienie	Rok		
	2013	2014	2015
Rodziny ogółem	100	113	107
o liczbie osób			
1	33	45	39
2	17	24	21
3	14	14	14
4	15	14	13
5	8	7	9
6 i więcej	13	9	11

Zródło: Opracowanie własne – na podstawie sprawozdań MPiPS-03 za lata 2013 – 2015

Tabela Nr 5 Struktura liczebności rodzin z dziećmi korzystających z pomocy społecznej

Wyszczególnienie	Rok		
	2013	2014	2015
Rodziny z dziećmi ogółem	47	45	49
o liczbie dzieci			
1	15	15	17
2	17	16	15
3	7	7	10
4	6	5	5
5	1	1	1
6 i więcej	1	1	1

Zródło: Opracowanie własne – na podstawie sprawozdań MPiPS-03 za lata 2013 – 2015

Ponadto z analiz statystycznych prowadzonych przez tut. Ośrodek wynika, iż wśród rodzin z dziećmi korzystających ze wsparcia znaczącą grupę stanowią rodziny niepełne. W roku 2013 było ich 16, w 2014 roku 17, zaś w 2015 roku było 15.

Pracownicy socjalni Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Osiecku w ramach wykonywania swoich obowiązków podejmują działania na rzecz rodzin dysfunkcyjnych, borykających się z różnymi problemami. Niejednokrotnie są to rodziny, które oprócz ubóstwa dotknięte są wieloma dysfunkcjami. Powody ubiegania się o wsparcie odzwierciedla poniższa tabela.

Tabela Nr 6 Powody przyznania pomocy społecznej

Powód trudnej sytuacji życiowej	Rok		
	2013	2014	2015
Ubóstwo	60	70	49
Sieroctwo	0	0	0
Bezdomność	0	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa	14	13	12
Bezrobocie	24	23	21
Niepełnosprawność	43	44	32
Długotrwała lub ciężka choroba	27	28	26
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	27	29	27
w tym:			
Rodziny niepełne	16	17	15
Rodziny wielodzietne	13	12	11
Przemoc w rodzinie	0	1	0

Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0
Alkoholizm	3	5	2
Narkomania	2	2	0
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	3	1	0
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0	0
Zdarzenie losowe	0	1	1
Sytuacja kryzysowa	0	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0

Zródło: Opracowanie własne – na podstawie sprawozdań MPiPS-03 za lata 2013 – 2015

Dane statystyczne z lat 2013 – 2015 wskazują, że najczęstszym powodem ubiegania się o pomoc jest ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba. Istotnym problemem społecznym jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. W 2015 r. dysfunkcję tę zdiagnozowano w 27 środowiskach, przy czym rodziny te przy zapewnieniu wsparcia ze strony Ośrodka są w stanie zapewnić dzieciom właściwy rozwój fizyczny i duchowy, co daje szansę na pozostawienie ich w rodzinach naturalnych. W 2014 roku 1 dziecko z terenu Gminy Osieck zostało umieszczone w placówce opiekuńczo – wychowawczej typu interwencyjnego. W wyniku intensywnej pracy z rodzicami już w czerwcu 2015 roku chłopiec wrócił do rodziny biologicznej.

3. ANALIZA SWOT W OBSZARZE WSPARCIA RODZINY

WSPARCIE RODZINY NA TERENIE GMINY OSIECK	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Ścisła współpraca instytucji działających na rzecz rodziny; • Doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników instytucji działających na rzecz rodziny; • Dobre rozeznanie problemów i potrzeb środowiska lokalnego; • Doświadczenie w realizacji programów i projektów skierowanych do osób wykluczonych społecznie; • Baza instytucji wspierających rodzinę (GOPS, policja, sąd, szkoły, ośrodek zdrowia). 	<ul style="list-style-type: none"> • Mała świadomość i gotowość społeczna w zakresie wspierania rodziny; • Ograniczone środki finansowe z budżetu państwa na zadania realizowane przez gminę; • Wzrost liczby zadań zleczanych gminie; • Brak dziennych ośrodków wsparcia rodzin na terenie gminy; • Bierna postawa rodziców wobec problemów występujących w rodzinie.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Zmiana mentalności społecznej w kwestii postrzegania rodzin dysfunkcyjnych; • Łatwiejszy dostęp do konsultacji i specjalistycznego poradnictwa (pomoc prawna, terapeutyczna, psychologiczna); • Możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych przeznaczonych na obniżenie poziomu wykluczenia społecznego mieszkańców gminy; • Funkcjonowanie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego; 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozszerzenie zjawisk patologicznych tj. uzależnienie, przemoc; • Rozszerzenie kręgów ubóstwa; • Zanik więzi i tradycji rodzinnych; • Brak świadomości problemu oraz nieumiejętność szukania pomocy przez rodziny dysfunkcyjne; • Brak chęci współpracy i zaangażowania ze strony rodzin niewydolnych wychowawczo; • Uzależnienie rodzin od pomocy społecznej oraz zjawisko „dziedziczenia

<ul style="list-style-type: none"> • Powołanie asystenta rodziny (pomoc rodzinom przeżywającym trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych); • Ustanowienie rodzin wspierających; • Wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę . 	<p>biedy”;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Brak środków finansowych na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny;
--	---

4. CELE PROGRAMU

CEL GŁÓWNY

Skuteczne wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych w procesie przywracania ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania

Wspieranie rodzin dysfunkcyjnych wymaga określenia celów szczegółowych oraz zadań służących ich realizacji.

Cele szczegółowe

Cel szczegółowy 1.

Wzmacnianie roli i funkcji rodziny poprzez podnoszenie świadomości w zakresie funkcjonowania rodziny i rozwijania umiejętności opiekuńczo – wychowawczych

CEL OPERACYJNY	ZADANIA	WSKAŹNIKI
Praca z rodziną, w szczególności pomoc w opiece i wychowaniu dzieci	Prowadzenie konsultacji, mediacji i poradnictwa specjalistycznego (psychologicznego, terapeutycznego, prawnego, pedagogicznego) w szczególności dla rodzin zagrożonych uzależnieniami, doznającymi przemocy;	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba porad udzielonych w punkcie informacyjno – konsultacyjnym, ✓ ilość specjalistów zatrudnionych na terenie Gminy Osieck, ✓ liczba rodzin/osób korzystających z poradnictwa;
	Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo – wychowawczym w oparciu o plan pracy z rodziną i kontrakt socjalny, polegająca m. in. na diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym i rówieśniczym;	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób objętych wsparciem w formie pracy socjalnej, ✓ ilość kontraktów socjalnych;

	Wspieranie rodzin i dzieci przez asystentów rodziny lub pracowników socjalnych, a także rodziny wspierające (w razie stwierdzonych potrzeb), w celu osiągnięcia przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej;	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba rodzin wspomaganych pracą asystenta rodziny, ✓ liczba rodzin wspierających;
	Organizowanie i rozwój placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (w razie potrzeb) w formie opiekuńczej (organizowanie czasu wolnego, pomoc w nauce, zajęcia sportowe, rozwój kół zainteresowań) oraz specjalistycznej (np. zajęcia logopedyczne).	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba dziennych placówek wsparcia, ✓ liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych.

Cel szczegółowy 2.

Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny oraz pomoc w integracji i dążenie do jej reintegracji

CEL OPERACYJNY	ZADANIA	WSKAŹNIKI
Wspomaganie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych jej członków	Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialno – bytowej w ramach ustawy o pomocy społecznej, ustawy o świadczeniach rodzinnych, ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy, ✓ liczba rodzin otrzymujących świadczenia rodzinne, ✓ liczba rodzin otrzymujących świadczenia z funduszu alimentacyjnego;
	Objęcie dożywianiem wszystkich członków rodziny, a w szczególności dzieci;	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba dzieci korzystających z posiłku w szkole, w przedszkolu, ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy banku żywności
	Zapewnienie pomocy dzieciom w formie stypendiów szkolnych, wyprawki szkolnej, organizowaniu wypoczynku w czasie wolnym od nauki szkolnej;	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba dzieci, którym przyznano stypendium szkolne, ✓ liczba dzieci, które otrzymały wyprawkę szkolną, ✓ liczba dzieci korzystających z różnych form wypoczynku;
	Realizacja ustawy o Karcie Dużej Rodziny	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba rodzin, którym wydano Kartę Dużej

		Rodziny;
	Aktywizacja społeczno – zawodowa osób nieaktywnych zawodowo poprzez organizowanie prac społecznie użytecznych, prac interwencyjnych i staży;	✓ liczba osób zatrudnionych w ramach prac społecznie użytecznych, prac interwencyjnych czy stażach;
	Motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz ograniczania bądź niwelowania własnych dysfunkcji związanych z uzależnieniami, czy dotkniętych przemocą;	✓ liczba rodzin/osób objętych działaniami GKRPA, ✓ liczba rodzin/osób objętych działaniami Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego;
	Doskonalenie współpracy pomiędzy instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz dzieci i rodziny;	✓ liczba spotkań, szkoleń;
	Współfinansowanie kosztów umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej: - 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej, -30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej, - 50% w trzecim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej.	✓ liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
Promowanie wartości rodziny jako najważniejszej komórki społecznej	1. Organizowanie spotkań integracyjnych, łączących rodziny i pokolenia	✓ liczba imprez i spotkań integracyjnych.

5. ADRESACI PROGRAMU

Odbiorcami działań ujętych w Programie są rodziny mieszkające na terenie Gminy Osieck, doświadczające problemów opiekuńczo – wychowawczych, zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej, bądź też takie, które wyrażają chęć współpracy na rzecz odzyskania opieki nad dziećmi, a tym samym ich powrotu do domu rodzinnego..

6. REALIZATORZY I PARTNERZY PROGRAMU

Koordynatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Osieck na lata 2015 – 2018 jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Osiecku w partnerstwie z:

- Urzędem Gminy w Osiecku;
- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Osiecku;
- Gminnym Zespołem Interdyscyplinarnym;
- Zespołem Szkół w Osiecku;
- Szkołą Podstawową w Augustówce;
- Niepublicznym Punktem Przedszkolnym „Osieckie Maluchy” w Osiecku;
- Przedszkolem Niepublicznym „Leśne Ludki” w Augustówce;
- Niepublicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej „Przychodnia Rodzina” w Osiecku;
- Parafią Rzymsko – Katolicką w Osiecku;

- Posterunkiem Policji w Sobieniach Jeziorach;
- Sądem Rejonowym w Garwolinie;
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku;
- Powiatowym Urzędem Pracy w Otwocku.

7. FINANSOWANIE PROGRAMU

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Osieck oraz dotacji z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych gminy i realizację zadań zleconych, a także ze środków na realizację programów rządowych z zakresu wspierania rodziny, funduszy Unii Europejskiej.

8. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Monitoring będzie polegał na zbieraniu danych, dotyczących zrealizowanych zadań, w ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Osieck na lata 2016 – 2018, od podmiotów zaangażowanych w jego realizację przez koordynatora Programu – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Osiecku, w celu oceny, czy Program osiąga założone cele. Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań głównie w oparciu o analizę założonych wskaźników.

9. SPOSÓB KONTROLI REALIZACJI PROGRAMU

Do zadań własnych gminy należy sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich Wojewodzie, w wersji elektronicznej. Jednocześnie w terminie do 31 marca każdego roku Wójt składa Radzie Gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z ich realizacją na kolejny rok.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Adam Kowalski